

Talven aikana erityisesti poniharrastajien ja -kasvattajien parissa on kuohunut ja keskustelua on käyty vilkkaasti päätöksestä, jonka EU on tehnyt hevosten kantakirjoihin hyväksymistä ja merkitsemistä koskevista perusteista.

Rekisteri vai kantakirja?

Hevosten ja ponien kantakirjauskäytännöstä on ollut paljon epäselvyyttä viime aikoina. Eri puolilla Eurooppaa on samaa direktiiviä tulkittu eri tavoin.

Muutamien rotujen alkuperämaissa tätä vuodelta 1996 peräisin olevaa päätöstä on ryhdytty tulkitsemaan täysin aikaisemmasta poikkeavalla tavalla ja uusi tulkinta on aiheuttanut epäselvyyttä siitä, mikä tilanne on Suomessa. Asiaa hankaloittaa vielä se, että esimerkiksi Britanniassa on päätöstä tulkittu eri tavalla eri rotujen kohdalla.

Kyseinen komission päätös on kymmenen vuoden takaa, ja useimmat Euroopan maat ovat rekisteröineet ja kantakirjanneet jalostuseläimiä päätöksen vaatimusten mukaisesti. Näin ei kuitenkaan ole ollut Brittein saarilla, joissa jokaisen rodun rekisteröinnistä huolehtii oma rotujärjestö vanhojen perinteiden pohjalta. Muutamat maat saivat EU:lta huomautuksia siitä, että käytäntö tulee muuttaa komission päätöksen mukaiseksi. Syinä huomautuksiin oli mm. se, että alkuperä-

maa ei myöntänyt passia kaikille puhtasrotuisille eläimille, tai että kantakirjasta puuttui osasto jonne voidaan merkitä maahan tuotu eläin (ks. 2 artikla kohta 2).

Suomi noudattaa määräyksiä

Suomessa on noudatettu maa- ja metsätalousministeriön vahvistamaa, vuoden 2003 alusta voimaan tullutta ja hiljattain ministeriön uudelleen tarkistamaa lämminveristen ratsuhevosten, ponien, islanninhevosten ja vuonohevosten jalostusohjesääntöä, jonka pohjana on kyseinen komission päätös 96/89/EY. Jalostusohjesääntöä on täydennetty liiteosan rotukohtaisilla poikkeuksilla niiltä osin, kun alkuperämaa tai rodun kansainvälinen keskusjärjestö on asettanut lisävaatimuksia tai käytäntö muilta osin poikkeaa omasta jalostusohjesäännös-

tämme. Vuoden 2005 alusta voimaan tuli myös alkuperäisrotuja edustavien, muissa EU-maissa jalostukseen hyväksytyjen oriiden uusi hyväksymiskäytäntö. Jalostusohjesäännössä mainitaan, että Suomessa noudatetaan alkuperämaiden jalostustavoitteita ja rotumääritelmää.

EU vaatii, että kaikki puhtasrotuiset, tunnistetut eläimet joiden polveutuminen on varmistettu, merkitään kantakirjan pääosastoon eli suomeksi rekisteriin ja niille myönnetään passi. EU:n terminologiassa kantakirjan pääosasto eli main section of studbook vastaa suomalaista rekisteriä toiminnaltaan (ks. 1 artikla kohta 1). Suomessa puhutaan tässä vaiheessa rekisteristä, ja eläin merkitään kantakirjaan vasta kun se on tarkastettu ja sen on todettu täyttävän tietyt lisävaatimukset (ks. 2 artikla kohta 1.), joita voivat olla esimerkiksi polveutuminen, ra-

kenne, terveydentila tai suoritukset. Tarkastus on kuitenkin täysin vapaaehtoinen. Suomessa voi kasvattaa hevosia ja poneja osallistumatta jalostusohjelmaan ja jälkeläiset saavat direktiivin mukaisesti passin. Osallistumalla jalostusohjelmaan voi kuitenkin saada rahallisia palkkioita (kantakirjauspalkkiot, nuorten hevosten näyttelypalkkiot, palkkiot jalostusarvokirjaimista) ja hevosilleen arvioita.

Komission päätöksessä puhutaan kantakirjan pääosastosta, joka voidaan jakaa luokkiin eläimen saavuttamien tulosten mukaan. Suomessa on perinteisesti käytetty kantakirjan sisällä laatuluokitusta eläinten saavuttamien rakennepisteiden perusteella. Tätä luokitusta ei kuitenkaan pidä sekoittaa direktiivissä mainittuun luokitukseen mikä vastaa siis lähinnä tilastorekisteriä, rekisteriä, esikantakirjaa ja kantakirjaa. Tulevaisuudessa voikin sekaannusten välttämisek-

Komission päätös,

tehty 10 päivänä tammikuuta 1996, jalostukseen tarkoitettujen hevoseläinten kantakirjoihin hyväksymistä ja merkitsemistä koskevista perusteista (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (96/78/EY)

1 artikla

1. Tullakseen luokitelluiksi rotunsa kantakirjan pääosastoon rekisteröityjen hevoseläinten
 - on oltava peräisin saman rodun kantakirjan pääosastoon hyväksytyistä vanhemmista ja niillä on oltava kyseisen kantakirjan sääntöjen mukaan vahvistetut sukutaulut,
 - on oltava tunnistettu syntymän jälkeen kyseisen kantakirjan sääntöjen mukaan, mikä edellyttää vähintään astutustodistusta.
2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdan 1 luetelmakohdassa määrätään, eläin voidaan hyväksyä pääosastoon, jos on kyse järjestön tai yhdistyksen kyseisen kantakirjan sääntöjen mukaan hyväksymästä risteytysohjelmasta. Risteytysohjelmassa olisi mainittava hyväksyttävät rodut.

2 artikla

1. Kantakirjan pääosasto voidaan jakaa rekisteröityjen hevoseläinten kantakirjoja pitävien tai perustavien järjestöjen ja yhdistysten hyväksymisen tai tunnistamisen perusteista tehdyn komission päätöksen 92/353/ETY (2) liitteessä olevan 3 kohdan b alakohdan viidennen luetelmakohdan mukaisesti useisiin luokkiin eläimen saavuttamien tulosten mukaan. Ainoastaan 1 artiklassa vahvistetut perusteet täyttävät hevoseläimet voidaan hyväksyä johonkin näistä luokista.
2. Kun kantakirjan pääosasto käsittää useita eri luokkia, toiseen kantakirjaan kuuluva eläin on hyväksyttävä siihen kantakirjan luokkaan, jonka perusteet se täyttää.

3 artikla

1. Kantakirjaa pitävä järjestö tai yhdistys voi päättää, että eläin, joka ei täytä 1 artiklassa vahvistettuja perusteita, voidaan hyväksyä kyseisessä kantakirjassa olevaan ylimääräiseen osastoon. Eläimen on täytettävä seuraavat vaatimukset:
 - sen on oltava kantakirjan sääntöjen mukaisesti tunnistettu,
 - sen on oltava rodun arvosteluperusteiden mukainen,
 - sen on täytettävä kantakirjan sääntöjen mukaiset vähimmäisvaatimukset.
2. Järjestön tai yhdistyksen on vahvistettava säännöt, joiden mukaan tällaisen eläimen jälkeläiset voidaan hyväksyä pääosastoon.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 10 päivänä tammikuuta 1996.
Komission puolesta
Franz FISCHLER
Komission jäsen

si olla tarpeen uudistaa käsitteistöniin, että se vastaa englanninkielisten maiden käytäntöä, esimerkiksi vaikkapa Ruotsi joka on luopunut sanasta register ja käyttää nykyään termiä grundstambok.

Eri rodut tekevät eri tavoin

Briteillä ei kantakirjassa ole aiemmin ollut eri luokkia, eläin joko oli kantakirjassa tai sitten ei, rekisteröityä mutta kantakirjaamatonta eläintä ei ollut. Nyt EU:n vaatimus passeista ja eläimen merkitsemisestä kantakirjan pääosastoon eli rekisteriin on tullut muutaman rodun emäjäjärjestöissä niin, että kaikki eläimet täytyy kelpuuttaa jalostukseen. EU ei tällaista tulkittaa vaadi eikä vastusta jalostusohjelmia joissa jalostukseen valitaan parhaat yksilöt.

Rotuyhdistysten kansainvälisissä yhteistyökokouksissa on komission päätöksen tulkinta ollut esillä ainakin viimeisen vuoden aikana. Lähiaikoina kokoontuvat shetlanninponien kansainvälinen järjestö ISPC sekä connemaraponien ICC-PS neuvottelemaan jälleen säännöistä ja niiden tulkinnasta. Tavoitteena on saada aikaan yhteiset periaatteet, joita kaikki kasvattajamaat voivat noudattaa omien kansallisten jalostusohjelmiensa puitteissa.

Suomessa hevoseläinten rekisteröinnistä ja kantakirjauksesta vastaa Suomen Hippos. Hippos voi tehdä muutoksia jalostusohjesäännön rotukohtaisiin poikkeuksiin siinä vaiheessa, kun kansainväliset keskusjärjestöt ovat hyväksyneet ne emämaiden periaatteet, joita jokaisen jäsenmaan tulee noudattaa. Ratsu- ja ponivaliokunta on keskustellut asiasta useaan otteeseen. Kokouksessa 14. helmikuuta todettiin, että direktiivin mukaan kaikki hevoset tulee merkitä kantakirjan pääosastoon (= Hippoksen ylläpitämä hevosrekisteri). Hevoset voidaan jakaa eri luokkiin niiden saavuttamien tulosten perusteella säilyttäen jalostusvalinnan. Kansainvälisissä rotujärjestöissä eri maiden kantakirjat eivät ole tehneet yhteistä päätöstä direktiivin uudesta tulkinnasta. Jatkossa neuvotellaan rotukohtaisesti direktiivin tulkinnasta niillä roduilla, joiden emäkantakirjoissa on tullut muutoksia sääntöihin. Tämän jälkeen tehdään mahdolliset tarvittavat tarkennukset jalostusohjesäännön rotukohtaisiin poikkeuksiin. Toistaiseksi noudatetaan voimassa olevaa Maa- ja metsätalousministeriön vahvistamaa jalostusohjesääntöä kantakirjan hyväksymisessä. ♦

www.valjaspuoti.com